

GYNEKOLOGINEN IRTOSOLUTUTKIMUS

Pt-Papa-1, 4044

Tiedustelut: Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, Sytologian tekniikka, puh. 044-7113486, Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482.

Yhteyshenkilöt: Patologian erikoislääkäri Essi Ikonen (puh. 044-7113474, essi.ikonen@kuh.fi) ja klinikkaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi).

Indikaatio: Kohdunkaulansyövän ja sen esiasteen diagnostiikka ja gynekologisten tulehdusten diagnostiikka.

Lähete: Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)

Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine ja anamneesitietoineen (kuukautiskierron pituus, viimeiset kuukautiset, muu vuoto, raskaudet, menopaussi, hormonihoitot sekä mahdolliset aiemmat solumuutokset), jotka voivat vaikuttaa näytteen tulkintaan.

Näyteastia: Mattapäinen objektilasi, johon merkitään lyijykynällä asiakkaan nimi ja henkilötunnus. Näyte kiinnitetään välittömästi tuoreessa 96 % etanolissa 15 minuuttia tai sumuttimella (Cervix Spray Fixative), jonka jälkeen näytteen on annettava kuivua noin 20 minuuttia ennen muovikoteloon pakkaamista.

Näyte: Papa-näyte otetaan tarkoitukseen suunnitellulla puulastalla ja soluharjalla. Yhdelle objektilasille otetaan potilaasta kolme erillistä näytettä kuvasarjan mukaisesti:

1. Vaginanäyte

Näyte otetaan emättimen takasivupohjukoista. Näyte sivellään lasille kevyesti (kohta a). Pyyhi ylimääräinen lima pois ennen näytteenottoa, jos erite on runsas.

2. Portionäyte

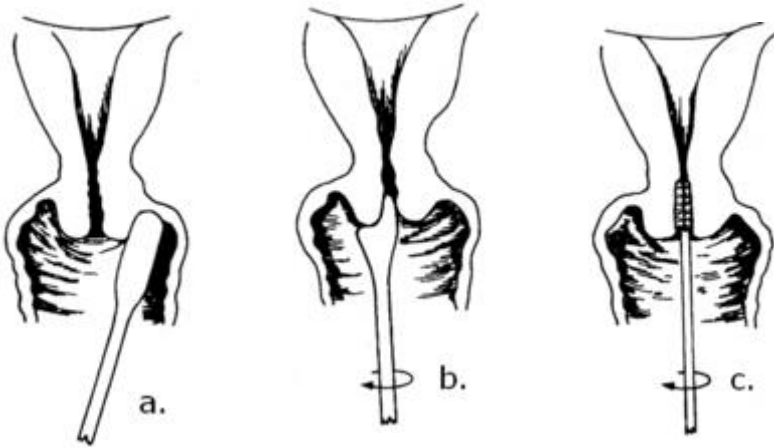
Näyte otetaan portiolta (kohta b). Paras näyte saadaan kalpean ja helakan alueen rajalta (junktioalueelta). Jos limakalvot ovat kuivat, voidaan lastainta kostuttaa fysiologiseen keittosuolaliuokseen ennen näytteen ottoa.

3. Cervixnäyte

Näyte otetaan kiertämällä soluharjaa niin syvällä kohdun kaulakanavassa kuin se kevyesti työntämällä on mahdollista (kohta c). Kunnolla otetusta cervix-näytteestä tulisi löytyä lieriösoluja.

Näytteenotto poikkeustilanteet:

- Totaali kohdunpoisto: yksi näyte vaginasta
- Kohdun amputaatio: normaalit näytteet (vagina, portio ja cervix)
- Poikkeava alue: kohdasta näyte eri lasille

Kuvat: Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri (tutkimusohjekirja)

Vagina a.
Portio b.
Cervix c.
Nimi Henkilö- tunnus

Näytteen säilytys ja kuljetus: Lasit toimitetaan lasikotelossa patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa.

HUOMIOITAVAA!

PAPA-näytteet on pidettävä erillään formaliinifiksatuista näytteistä; kudoksenäytepurkeista vapautuva formaliini häiritsee näytteen värjäytyvyyttä.

Menetelmä: Sivelynäyte ja Papanicolaou – perusvärjäys. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta: Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, jossa löydökset luokitellaan Bethesda 2014-järjestelmän mukaisesti joko normaalisolukuvaan, hyvänlaatuisiin epiteelisolumuutoksiin tai sellaisiin epiteelisolumuutoksiin, jotka sisältävät lievät ja vahvat levyepiteelivauriot (eri asteiset kohdunkaulan levyepiteelisyövän esiasteet) tai lieriösolumuutokset. Myös mikrobifloora ja mahdollinen tulehdus ilmoitetaan. Poikkeavista löydöksistä annetaan lausunto. Tarvittaessa annetaan jatkotutkimus- tai kontrollinäytesuosituksia. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.

Virhelähteet: Luotettavan sytologisen diagnostiikan edellytyksenä on huolellisesti otettu näyte: runsaasti soluja ohuena kerroksena ilman verta. Paksuus tai huono fiksaatio estävät luotettavan tulkinnan. Näytteen kuivahtaminen (noin 1 minuutti) ennen kiinnitystä huonontaa näytettä selvästi. Höyrystynyt formaliini pilaa näytteen, joten näytelaseja ei tule pakata samaan pussiin tai kuljetuslaatikkoon formaliininäytteiden kanssa.

Tekotiheys: ma-pe

Tulos valmiina: 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Kiireellisenä pyydetty näytteet pyritään vastaamaan nopeammin.

Laatija, pvä: Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 26.8.2020

Hyväksyjä, pvä: Vesa Kärjä, 31.8.2020

Päivitetty, pvä: Essi Ikonen, Satu Remes, 21.7.2022